

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kustbebyggelseprojektet

Ortspresentation Stockevik

Rapportnr: 2011:29, bilaga 10

ISSN: 1403-168X

Kustbebyggelseprojektet

Slutrapport, skede 1, norra Bohuslän
Strömstad, Tanum, Sotenäs, Lysekil
Ortspresentation Stockevik

Författare: Ann Mari och Gunnar Westerlind

Omslag: Stockevik 2010, foto Gunnar Westerlind

Samtliga historiska fotografier kommer från Västarvets fotodatabas. Fotografierna från 1970-talet har tagits av Marianne Ohlander, Lars Alvegård och Gunnar Westerlind. Samtliga fotografier från 2010 är tagna av Gunnar Westerlind.

Rapportansvarig: Mats Herklint

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län,
Kulturmiljöenheten.

Rapporten finns som pdf på
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland
under Publikationer/Rapporter

Avsiktsförklaring

Detta är en ortspresentation i Kustbebyggelseprojektet. Den baseras på material i rapporterna Kustorter i Göteborgs- och Bohuslän från början av 1980-talet och resultatet av en fältinventering under sommaren 2010.

Varje ortspresentation ska kunna läsas separat. Vissa delar av texten är därför identiska i de olika presentationerna.

Avsnittet Rekommendationer har bearbetats efter kontakt med kommunen.

Innehåll

Inledning

1. Kustbebyggelseprojektet
2. DIVE-metoden
3. Genomfört arbete
4. Fortsatt arbete

Översiktlig beskrivning av utvecklingen fram till 2010

1. Samhällets utveckling i stort
2. Bebyggelsemiljön på land
3. Miljön i hamnen

Detaljerad beskrivning av nuläget 2010

1. Samhället som helhet
2. Bebyggelsemiljön
3. Hamnmiljön

Detaljerad analys av spåren av den historiska utvecklingen

1. Före 1860
2. 1860-1910
3. 1910-1950
4. 1950-1980
5. 1980-2010

Värdering och sårbarhet

1. Vetenskapliga värden
2. Upplevelsevärden
3. Bruksvärden
4. Sårbarhet
5. Vad ska värnas?
6. Hur ska det ske?

Slutsatser och rekommendationer för framtiden

1. Översiktsplanering
2. Detaljplanering
3. Rekommendationer

Inledning

Kustbebyggelseprojektet

Kustbebyggelseprojektet syftar till att utveckla metoder för att beskriva hur bebyggelsen i olika kustorter förändrats och utvecklats under olika tidsperioder. Det är ett led i arbetet med kultur- miljöfrågorna i miljömålen Levande kust och skärgård och God bebyggd miljö. Resultatet ska också kunna vara en del i arbetet med kustzonsplanering, kommunal översiktsplanering och information till allmänheten.

Den första delen av arbetet har genomförts sommaren 2010 i form av fältinventeringar på tretton platser i norra Bohuslän. Dagens situation jämförs med situationen under olika epoker från tiden före 1860 till och med 1980-talet. Under 2011 planeras en liknande analys i utvalda kustorter i Blekinge och Västernorrland.

DIVE-metoden

I en DIVE-analys som utarbetats av Riksantikvaren i Norge tillsammans med Riksantikvarieämbetet i Sverige behandlas flera geografiska nivåer och olika tidsepoker. Arbetet bedrivs i fyra steg. I en första fas samlas materialet och sorteras geografiskt och tidsmässigt. I fas två bedöms vad de insamlade uppgifterna berättar eller representerar. Under fas tre diskuteras kulturhistoriskt värde och sårbarhet inför framtida förändringar och slutligen i fas fyra hur samhällets historiska karaktär bör tas tillvara i framtiden.

I Kustbebyggelseprojektet innehåller de geografiska nivåerna "Riket" och "Regionen" korta be-

skrivningar av de bakomliggande krafter som format kustsamhällena i olika regioner under olika tider. Tidsepokerna representerar olika utvecklingskedan men stämmer också överens med det underlagsmaterial som finns. På nivån "Hela samhället" analyseras tätortens utbredning och karaktär översiktligt för att därmed fånga särarten på varje plats. På nivåerna "Utvalda delar av samhället kärna" och "Hamnen" behandlas hur olika delar förändrats med tiden - dels på land och dels längs stranden. Miljöerna på land väljs utifrån förutsättningarna i varje ort.

Genomfört arbete

Sommaren 2010 har fältinventeringar genomförts i kommunerna Strömstad, Tanum, Sotenäs och Lysekil. Fältarbetet har till största delen baseras på rapporter från 1980-talet och genomförs då liksom nu av arkitekterna Ann Mari och Gunnar Westerlind. Resultatet av fältinventeringen i Stockevik presenteras här enligt DIVE-metoden.

De berörda kommunerna har liksom länsstyrelsen och Bohusläns museum fått tillfälle att lämna synpunkter på redovisningen av alla ortspresentationer. Jämförande sammanställningar och en diskussion om regionala likheter och olikheter har genomförts i projektets slutrapport som finns tillgänglig på länsstyrelsens hemsida.

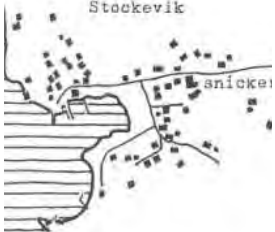

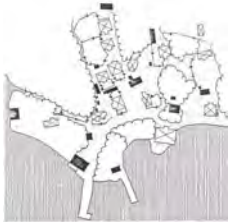

Fortsatt arbete

En nationell jämförelse och diskussion om metoder att följa upp förändringar i bebyggelsen kommer att genomföras under projektets skede 2.

En ansökan om medel för jämförande studier i Blekinge och Västernorrland har lämnats in.

Översiktlig beskrivning av utvecklingen – steg 1

Samhällets utveckling i stort

	Riket	Regionen	Samhällets utbredning och karaktär	
Framtid	EU-reglerat näringsliv. Ökad andel äldre. Ändrad regionindelning. Ökad sjöfart och fortsatt bilism. Skärpt miljöpolitik. Ny plan- och bygglag.	Ökad turism. Ökat säsongboende. Kommunalt samarbete. Fortsatt bilism och ökad fritidssjöfart. Ökad vindkraft. Ökat antal reservat.	 Öp 2006	I översiktsplanen föreslås ny bebyggelse omedelbart norr om det gamla samhället.
1980-2010	EU-stöd och regler. "Kunskapsamhälle". Storstadstillväxt. Koncentration av samhällstjänster. Ökad landsvägstrafik. Ökade miljökrav. MB, PBL och KML.	Minskat fiske, ökad turism. Tillväxt i ett fåtal orter. Regionförbund. Utbyggda vägar & broar. Riksintressen och reservat. Översiktsplaner och regionala planer mm. Bygglövbefrielser mm.	 2010	I Stockevik har ny bebyggelse kommit i utkanterna i norr och sydost. Många äldre byggnader har byggts om och till.
1950-1980	Internationell stordrift. Industrisamhälle. Flera sociala reformer. Flykt från landsbygden. Kommunsammanslagningar. Ökad flyg- och landsvägs- trafik. Miljölagstiftning. Fysisk riksplanering.	Minska basnäringar, ökad industri och turism. Befolkningskoncentration till färre orter. Konflikter fastboende och fritidsbor. Utbyggda broar & hamnar. Bevarande av natur & kultur. Byggnads- och detaljplaner.	 1970-tal	Ett fåtal nya hus har tillkommit mitt i samhället. En parkeringsplats har anlagts norr om viken där en ny brygga lagts ut. Pensionaten läggs ner.
1910-1950	Konjunktursvängningar. Internationellt beroende. Fackföreningar mm. Allmän rösträtt mm. Inflyttning till städer. Municipalsamhällen. Bil- och busstrafik. Plan- och bygglagar.	Beredskapsarbeten. Ökad industri och turism. Tillbakagång eller tillväxt i kustsamhällena. Fackföreningar mm. Utbyggda landsvägar och hamnar. Växande friluftsliv. Lokala stadgor och planer.	 1940-tal	Hamnen klassas som fiskehamn och ett par pensionat öppnas liksom en badstrand. Några tidstypiska bostadshus uppförs.
1860-1910	Näringsfrihet och liberalism. Fortsatta klasskillnader. Skolplikt mm. Kommunreform. Ångbåtar och järnvägar. Byggnadsstadga mm.	Fiske, turism och industri. Ökande befolkning i större samhällen. Frikyrkorörelser mm. Säkrare farleder längs kusten för större fartyg. Naturens värde för hälsan. Lokala stadgor.	 1916	Under sillperioden växer en liten grupp byggnader fram på udden norr om viken med ett stort magasin och två bryggor.
Före 1860	Handelsrestriktioner. Skråväsende. Stora klasskillnader. Indelning i socknar. Segelfartyg & hästskjutsar & gångtrafik. Skatt knuten till markägande och handel.	Jordbruk och fiske. Stor ökning av befolkningen under sillperioderna. Sockencentra på land. Farleder längs kusten och västerut och få vägar på land. Fritt byggande på utmarker och kronomark.	 Ca 1860	Före 1860 finns endast ett fåtal byggnader invid viken vid Stockevik där det troligen fanns en brygga på udden i slutet av vägen.

Bebyggelsemiljöns utveckling**Hamnmiljön**

Framtid I översiktsplanen diskuteras en eventuell utökning av antalet platser för fritidsbåtar i viken.

Bebyggelsemiljön på land

I översiktsplanen nämns möjligheterna till ytterliga exploatering för helårsbostäder i Stockevik.

1980-
2010

Hamnen har omvandlats till fritidsbåtshamn med flera bryggor, servicebyggnad och café.

Nya stora bostadshus har tillkommit på berget norr om hamnen omgivna av stora hårdgjorda ytor.

1950-
1980

Hamnen i Stockevik är relativt liten. Där finns inga fiskebåtar men den är utgångspunkt på Skaftö för sommarboende på Gåsö.

Flera hus förändras kraftigt och bland annat detta enkelhus som byggs om till pensionat.

1910-
1950

Stockevik blir turistort med pensionat och badstrand. Hamnen fungerar för fritidsbåtar men det gamla magasinet finns kvar.

Större ljusa dubbelhus med brutna eller branta tak byggs i trädgårdar med träd och häckar.

1860-
1910

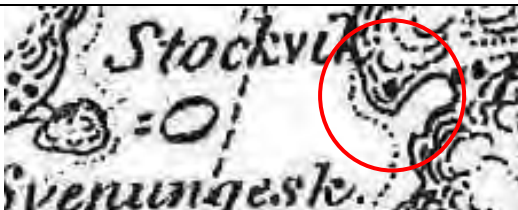

Under sillperioden i slutet av 1800-talet bereds sill i det stora magasinet på udden.

Dubbelhus med stensockel byggs direkt på sluttningarna både på udden och innanför viken.

Före
1860

I Stockevik finns få byggnader före 1860 men det kan ha funnits en brygga för Gåsöbor som ville besöka Skaftö.

De äldsta enkelhusen byggdes i skyddade små skrevor i berget norr om hamnudden.

Detaljerad beskrivning av nuläget 2010 – steg 1

Samhället i stort 2010

Översiktskarta över Stockevik med omgivning 2010.

1. Relativt tät klunga med äldre hus
2. Nybyggda stora hus
3. Verkstäder
4. Hus från olika tider på plana tomter
5. Hus från olika tider på kuperade eller plana tomter
6. Hus från 1960-talet och tidigare
7. Stor nationalromantisk sommarvilla

Karakteren skiftar mellan olika områden 2010

De äldre husen har lagts på bergssluttningarna. Den odlingsbara marken har lämnats fri.

Utanför samhället ligger en sommarvilla från tidigt 1900-tal med trädgård, annex, badhus och båthus.

De senaste tillskotten i Stockevik ligger på berget norr om hamnviken. Byggnaderna är vita eller ljusgrå och mycket större än de äldre husen.

I det plana området öster om hamnviken finns flera dubbelhus från början av 1900-talet omgivna av stora tomter och häckar.

Flera större dubbelhus ligger på bergssluttningarna ovanför det som tidigare var odlad mark.

Söder om infartsvägen i utkanten av samhället ligger ett snickeri och ett varv i olika typer av byggnader.

På en plan tomt innanför viken finns ett typiskt 1960-talshus med en ny uppbyggnad på taket.

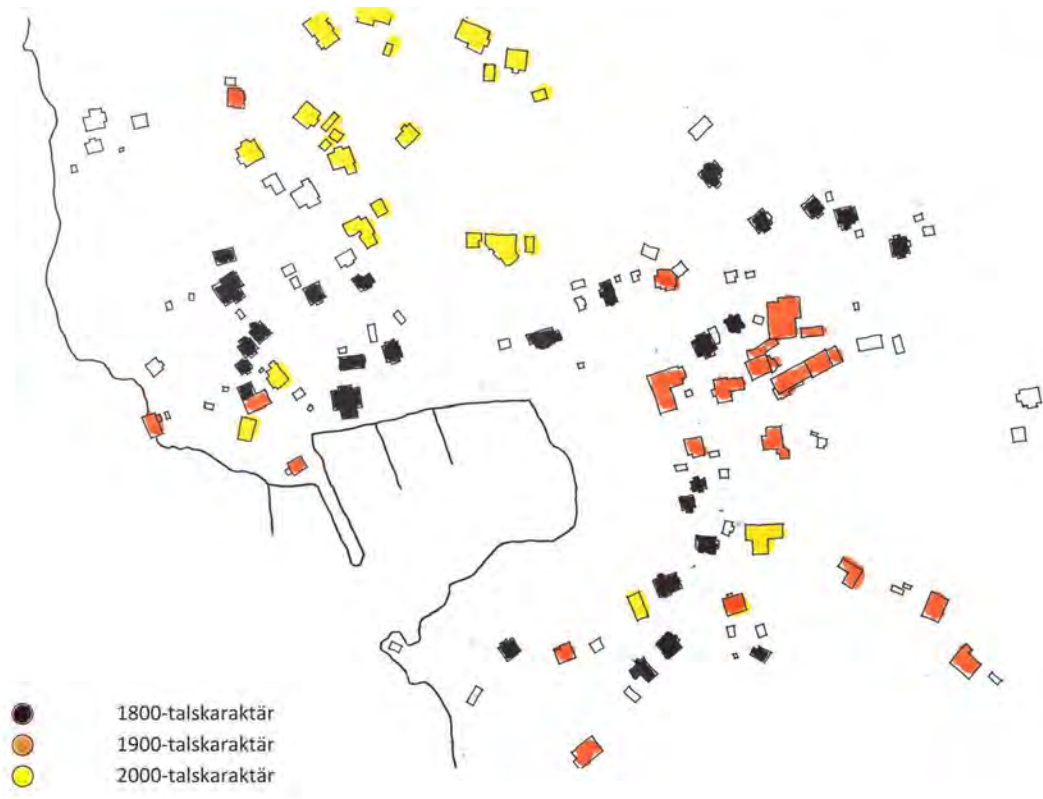

Både nya och äldre hus klättrar på berget norr om hamnviken.

Bebyggelsemiljön i Stockevik 2010

Karta som visar bedömningen av byggnadernas förändring.

Karta som visar byggnadernas karaktär

Inventeringsresultat

Under sommaren 2010 genomfördes en inventering i Stockevik för att samla underlag för en redovisning av hur bebyggelsen i en del av det gamla samhället ser ut i dag och hur den har förändrats i förhållande till sin ursprungliga karaktär.

I Stockevik kom den första bebyggelsen under 1800-talets senare del. Kompletteringar har gjorts under hela 1900-talet och även under 2000-talet. Bedömningen av byggnadernas karaktär visar att de äldsta byggnaderna ligger på udden norr om hamnen, på den norra sidan av vägen och längs slutningen söder om viken. Under 1900-talet skedde en förtätning öster om viken och under 2000-talet på berget i norr.

Vid inventeringen antecknades materialet på tak, socklar och fasader, färgen på fasaderna och fönstrens utseende, omfattningen av olika tillbyggnader och byggnadernas tillkomstkaraktär. Notering gjordes också av om tomten inhägnades av staket, plank eller häckar. Sammanfattningsvis bedömdes graden av förändring som ursprunglig, anpassad eller stor.

Resultatet har sammanställts i excel-tabeller och möjliggör kartredovisningar av många olika slag. Dessa är dock mycket tidsödande och här har endast förändringsgraden redovisats på den karta som finns på föregående sida.

I Stockevik inventerades totalt 65 hus i området kring hamnviken. Sjöbodrar saknas men där finns två verkstadslokaler och ett café.

Bostadsbebyggelsen är mycket varierad. Knappt hälften av husen bedöms ha 1800-talskaraktär, en tredjedel 1900-talskaraktär och en femtedel 2000-talskaraktär. Knappt hälften av taken är klädda med tegel och drygt en tredjedel med betongpannor. Två tredjedelar av husen har locklistpanel. Drygt hälften av dem är vita, men andelen fasader i avvikande färg är ovanligt hög. De äldre husen har stensocklar och de yngre har socklar av puts och betong. Fönstren är spröjsade eller delade i två

luftr. Många hus har förändrats genom ett flertal tillbyggnader.

Bebyggelsen i Stockevik ligger förhållandevis glest. Tomterna inhägnas av spjälstaket och häckar.

Förändringarna är relativt många och stora vilket kan bero på att det saknas reglerande detaljplanebestämmelser för den äldre bebyggelsen i samhället.

Det finns ett visst bortfall i materialet beroende på missade inventeringsuppgifter.

Totala antalet inventerade byggnader 65

Takmaterial	tegel 31, betongpannor 23, övrigt 9
Sockel	sten 28, puts 9, övrigt 27
Fasad	locklistpanel 43, slätpanel 3, förändringspanel 9, stående & liggande panel 1, eternit 2, plåt eller plast 6, betongsten 1
Fasadfärg	vit 38, gul 2, pastell 5, faluröd 9 samt annan färg 10
Fönster	spröjsade 30, tvåluft 24, enluft 16
Tillbyggnad	liten 23, fler 21, stor 14
Karaktär	1800-t - 29, 1900 -t 21, 2000-t - 14
Förändring	ursprunglig 24, anpassad 24, stor 17
Inhägnad	staket 19, häck 34

Inventeringen visar ändå att övervägande karaktärsdrag är röda tegel- eller betongtak, stensocklar, vit locklistpanel, spröjsade eller tvåluftsfönster, ett flertal tillbyggnader samt inhägnader i form av häckar.

Uppgifterna som samlades in för Stockevik har i slutrapporten jämförts med inventeringar från övriga orter i norra Bohuslän.

På följande sidor beskrivs förändringarna i text och bilder.

Hamnmiljön 2010

Utifrån Gåsöfjorden skymtar hamnen i Stockevik bakom en stenkädd kaj.

Söder om inloppet står en ensam sjöbod invid en privat betongbrygga.

Den södra sidan av hamnviken har karaktär av naturlig strand med enstaka små bryggor.

Innanför den ena av stenkajerna finns en träbrygga med plats för större fritidsbåtar.

I viken innanför ligger flera pontonbryggor för småbåtar. En del används troligen av Gåsöbor som parkerat sin bil på stranden innanför.

Den inre delen av viken är långgrund och utan bryggor. Strandängen är båtuppläggningsplats på vintern.

Viken skyddas i norr av de två stenkajerna.

Men den södra delen är utsatt för väder och vind.

Bebyggelsemiljön – marken mellan husen 2010

Den asfalterade landsvägen till bryggan är en del av Stockeviks ursprung.

En del av bostadshusen utmed vägen ligger direkt på bergknallarna och saknar inhägnader.

I den plana delen av Stockevik finns tomter med gräsmattor. En del är inhägnade av spjälstaket.

Andra tomter omges av häckar och lummig grönska. Alla vägar är inte asfalterade.

Mellande äldre bostadshusen finns allmän mark med kala hållar i den äldre delen.

I det nybyggda området finns stora hårdgjorda ytor med asfalt, plattor, gatsten och kullersten.

Utmed vägen till Sandhålan finns spår av det gamla odlingslandskapet med stenmurar och grusvägar.

En del av de äldre dubbelhusen ligger "fritt" i landskapet omgivna av små inhägnade tomter.

Bebyggelsemiljön - byggnader från olika tider – 2010

Ett av de äldre husen nära hamnen byggdes om till pensionat på 1960-talet.

Ett annat har ersatts av ett nybyggt hus i traditionell stil med stor glasveranda och flera utbyggnader.

Stora om- och tillbyggnader samt byte av fasadmateriel och fönster har förändrat karaktären helt.

Det ursprungliga 1920-talshuset har fått glasveranda, altan och högt omgivande plank.

Ett av enkelhusen har troligen höjts och byggts till på olika sätt, men färgsättningen är traditionell.

Ett förlängt enkelhus med eternittak, plastpanel och tvåluftsfönster.

Ett av de två eternitklädda husen i Stockevik med traditionell form och hög stensockel.

Ett dubbelhus med plastpanel och liten förstuga.

Bebyggelsemiljön - byggnader från olika tider 2010

Uthusen har oftast ett enkelt utseende. På vissa tomter finns både ett mindre och större bostadshus.

Olika tillbyggnader och fönstersättning förändrar liksom markbeläggningen miljöns karaktär.

Fritidshus har tillkommit i utkanterna av Stockevik under senare delen av 1900-talet. Några har anpassad färgsättning.

Andra fritidshus har en utformning och färgsättning som är typisk för tillkomsttiden, ofta med försök till "naturanpassning".

Husets ägare tyckte det var roligt med omväxling.

Detta typhus är mycket tidstypiskt men knappast anpassat till platsens karaktär.

Ett annat typhus med bättre anpassning till terrängen och traktens särdrag.

Ett av de senast byggda och högt belägna husen med traditionella färger och material.

Detaljerad analys av spåren av den historiska utvecklingen – steg 2 och 3

Tiden före 1860

Utmed farleden från Lysekil söderut rätt öster om Gåsö ligger Stockevik på Skaftölandet. Därifrån går en uppodlad dalgång tvärs över ön till Fiskebäckskil. Stranden kring viken är hjälpligt skyddad från Gåsöfjärden men bosättning sker inte på platsen förrän på 1700-talet. Under den stora sillperioden kan ett fåtal familjer livnära sig på fiske. Detaljerade kartor och bilder från den tiden saknas.

Stockevik på 1860-talet

Vilka spår finns kvar från tiden före 1860? Hur tydliga är de?

De fysiska spår som finns kvar och som är tydligt avläsbara är:

- Bebyggelselägena på udden och innanför hamnviken.
- Vägdragningen till udden från Skaftö.

Hur sårbara är spåren?

Spåren från den äldsta tiden blir otydliga om bebyggelsestrukturen förändras radikalt.

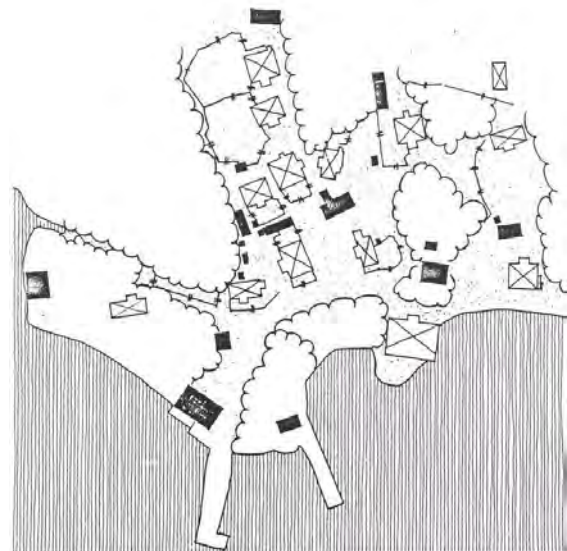
Åren 1860-1910

Först på 1800-talet ökar bebyggelsen. De boende försörjer sig på jordbruk och fiske samt fraktfart. Då sillen går till mot slutet av seklet fiskas sill med landvad. Sillfrakt bedrivs med tre jakter och sill saltas i ett stort salteri.

Mindre enkel- och dubbelhus byggs dels ute på udden norr om hamnen och nära salteriet. Större dubbelhus uppförs längs bergskanten och vägen inne i dalgången, där den odlade marken omges av låga stenmurar.

I hamnen som domineras av det stora salteriet och det stora bostadshuset innanför anläggs två sten-satta pirar eller bryggor vilket framgår av kartan nedan.

Stockevik 1916

Vilka spår finns kvar från 1860-1910? Hur tydliga är de?

De fysiska spår som finns kvar och som är tydligt avläsbara är:

- De två stensatta bryggorna vid hamnen.
- Bebyggelsestrukturen, några stenmurar och de flesta byggnaderna på sluttningen norr om udden.
- Det stora nuvarande bostadshuset vid stranden.
- Kvarvarande bebyggelse på båda sidor om infartsvägen och i dalgången mot Sandhålan.
- Kvarvarande odlingsmarker och stenmurar.

Hur sårbara är spåren?

- Samtliga spår försvinner om de utplånas.
- Spåren av byggandet 1860-1910 blir otydliga om byggnaderna förvanskas vid förändringar.
- Spåren i odlingslandskapet blir otydliga om markerna bebyggs eller växer igen och stenmurarna förfaller.
- Spåren av hamnanläggningen blir otydliga om pirarna ersätts av helt nya med modernt formspråk mm.

Åren 1910-1950

Stockevik fungerar som fiskehamn och flera sommarvillor med brutna tak tillkommer på sluttningarna runt viken. På 1930-talet öppnas ett pensionat i samhället och ett friluftsbad anläggs.

Vilka spår finns kvar från 1910-1950? Hur tydliga är de?

De fysiska spår som finns kvar och som är tydligt avläsbara är:

- Kajen vid den utbyggda fiskehamnen.
- Extremt formade funkishus.
- Den stora nationalromantiska sommarvillan.
- Badstranden i söder.
- Det fd pensionatet.

Hur sårbara är spåren?

Samtliga spår blir otydliga om de utplånas.

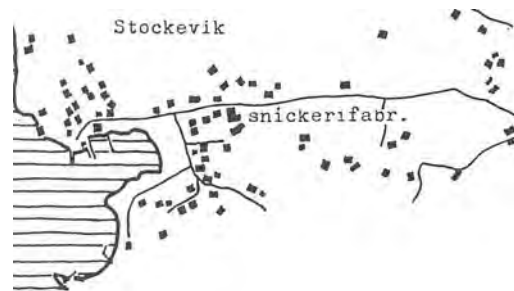
- De tidstypiska byggnaderna är känsliga för ombyggnader som förvanskar deras karaktär.
- Badet förlorar sin karaktär om badhus och bryggor försvinner.

Stockevik på 1940-talet

Åren 1950-1980

På 1960-talet finns planer på att förse Skaftö med fritidshus utanför obebbyggda naturområden. Möjligheten att bygga 150 fritidshus och ett mindre antal helårsbostäder i Stockevik diskuteras. Resultatet blir att några helårsbostäder byggs i området innanför viken. Pensionatet läggs ner och salteriet rivs. En parkeringsplats anläggs för boende på Gåsö och en snickerifabrik tillkommer.

Stockevik på 1970-talet

Vilka spår finns kvar från 1950-1980? Hur tydliga är de?

De fysiska spår som finns kvar och som är tydligt avläsbara är:

De tidstypiska bostads- och fritidshusen.

Hur sårbara är spåren?

Samtliga spår blir otydliga om de utplånas.

- De tidstypiska byggnaderna är känsliga för ombyggnader som förvanskar deras karaktär.

Åren 1980 – 2010

I Stockevik har de flesta äldre hus blivit fritidshus. Men tretton tomter för nybyggnation har tillkommit norr om hamnen. Samtliga har ännu inte bebyggts.

Samhällsservice saknas helt men ett nybyggt café har sommaröppet nere vid hamnen där det också finns en liten servicebyggnad med toalett. En parkeringsplats har anlagts på utfylld mark norr om viken. Den används till stor del av boende på Gåsö.
Ett snickeri och ett litet varv fungerar fortfarande.

I samhället nära hamnen bor 25 personer året runt.

2010 har salteriet rivits men det fd pensionatet har byggts om till bostäder. Fler bryggor har anlagts.

På udden norr om bryggan ligger husen bland bergknallarna förutom pensionatet.

2010 finns samtliga hus kvar men de har ibland fått ny färg eller nya fasadmaterial såsom pensionatet.

Ett av de två funkishusen ligger vid infartsvägen där tomterna inhägnas av vita spjalstaket.

Förhållandena är i stort sett desamma längs vägen 2010.

Den smala vägen mot Sandhålan passerar ett öppet fält. Bostadshusen ligger i utkanten.

Odlingslandskapets karaktär är bevarad 2010 men byggnaderna har rustats upp och byggts till något.

Åren 1980 – 2010

Fabriksbyggnaden var 1980 inrymd i den ombyggda bygdegården.

2010 har ytterligare påbyggnader genomförts och några nya byggnader har tillkommit.

Det relativt nyuppförda mörkbruna 1960-talshuset invid strandängan avviker starkt från sina grannhus.

2010 är förhållandet detsamma men det har dessutom tillkommit ett nytt grått hus invid berget bakom.

Vägen till badstranden är dragen tätt intill berget.

Den går på samma sätt 2010. Byggnaderna finns kvar.

Flera av de äldsta husen berget norr om udden var faluröda på 1970-talet.

2010 har de förändrat utseende väsentligt och dessutom har ny bebyggelse tillkommit på berget bakom.

Värdering

En värdering av bebyggelsemiljön i Stockevik kan ske utifrån möjligheterna att förstå och avläsa den historiska utvecklingen vilket hänger samman med de kunskapsvärden och vetenskapliga värden som finns. Värderingen kan också baseras på de möjligheter till upplevelser som miljön erbjuder. Bebyggelsemiljön har också stor betydelse för dem som använder eller brukar den som boende eller näringsidkare.

Vetenskapliga eller kunskapsvärden

Kunskapsvärdena handlar om möjligheten att avläsa historien med hjälp av tydliga spår från tiden före 1860, 1860-1910, 1910-1950, 1950-1980.

I hamnmiljön är det värdefullt att:

- Hamnens läge på udden och de två stensatta bryggorna bevaras och används.
- Den anslutande vägen avslutas med en hamnplan.

För bebyggelsemiljön på land är det värdefullt att:

- Den oregelbundet belägna äldre bebyggelsen på berget norr om hamnen och på sluttningarna på båda sidor dalgången behåller sin karaktär.
- De fd pensionatsbyggnaderna vid stranden bevaras.
- Byggnader från olika tider behåller sin tidstypiska karaktär.
- Skillnaden mellan oregelbundna tomter i kuperad terräng och regelbundna tomter på plan mark består.
- Kvarvarande odlingsmarker strax utanför samhället hålls öppna.
- Stenmurarna bevaras.

Hamnen i Stockevik innan magasinet revs.

Upplevelsevärden

Upplevelsevärdena är de komponenter i miljön som uppskattas av heltids- och deltidsboende, näringsidkare och besökare

För allas upplevelse av landskapet och bebyggelsemiljön i den äldsta delen av Stockevik som helhet är det värdefullt att:

- Samhället sett från Gåsöfjärden behåller karaktären av ljus fiskelägesbebyggelse underordnad kala berg.
- Hamnen och de två bryggorna är tillgängliga för besökare.
- De äldsta bebyggelsemiljöerna med varierande träbebyggelse och markutnyttjande kan bestå.
- Möjligheterna till utblickar över samhället från bergen är tillgängliga och öppna.
- Möjligheterna till vandringar i odlade landskap behålls.
- Möjligheterna att utnyttja badplatsen bevaras

Bruksvärden

För att samhället ska kunna leva vidare är det viktigt att praktiskt, ekonomiskt och socialt kunna bruka eller använda miljön i Stockevik.

För boende i Stockevik är det värdefullt att:

- Känna trygghet och kontinuitet i sin hemmiljö.
- Kunna använda bostadshus och uthus på ett rationellt sätt.
- Kunna nå sin fastighet med bil.
- Kunna förtöja båten på ett säkert sätt.

För boende på Gåsö är det värdefullt att:

- Kunna förtöja båten på ett säkert sätt.
- Kunna parkera bilen nära båtplatsen.

För näringsidkare i Stockevik är det värdefullt att:

- Näringsverksamheten anpassas till platsens förutsättningar.
- Förutsättningarna för turism och friluftsliv förstärks.

Sårbarhet

De uppräknade värdena är känsliga eller sårbara för olika typer av förändringar. Det kan handla om utplåning eller omvandling och ändring av användning eller ägoförhållanden.

Nyexploatering av tidigare obebyggda områden på bergen eller utmed stränderna invid de gamla samhällena medför att den för kusten tydliga kontrasten mellan karga och vindpinade bergsområden och tät bebyggelse i skyddade dalgångar försvinner eller att avgränsade traditionella hamnområden i skyddade vikar breder ut så att gränserna suddas ut.

Utplåning som orsakas av förfall eller rivning av byggnader eller anläggningar medför att värdena försvinner helt. Detta kan förhindras med hjälp av regler och bestämmelser i plan- och bygglagen eller lagen om kulturminnen samt olika former av bidrag.

Omvandling kan ske långsamt genom att flera små ändringar görs successivt under en lång tid eller plötslig genom att en genomgripande ombyggnad kommer till stånd. Omvandlingar som har stor påverkan på samhällets karaktär kan regleras av bestämmelser eller rekommendationer enligt plan- och bygglagen.

Ändrad användning sker till exempel genom att en verksamhet läggs ner och ersätts av boende eller annan verksamhet. Detta påverkar trafiken och livet i samhället både på land och till sjöss. Fiskebåtar och redskap har i allt större utsträckning ersatts av fritidsbåtar och fritidsutrustning. Ändrad användning av byggnader kräver olika former av tillstånd liksom utnyttjande av stränder och vatten för bryggor och tilläggsplatser för andra båtar.

Ändrade ägoförhållanden medför oftast att bostadshus och tomtmark, sjöbodas och bryggors successivt eller snabbt genomgår en ”standardhöjning”. Försök att undvika försäljning av bostadshus till personer bosatta på annan ort har pågått under lång tid men misslyckats. Försäljning av sjöbodas har reglerats kommunernas sjöbodpo-

licies. För att styra alltför genomgripande omvandlingar krävs därför information om ortens bebyggelsekaraktär och regler enligt plan- och bygglagen.

Vad ska värnas?

Alla epoker? Vissa epoker? Spåren från fisket? Vissa karaktärsdrag? Unika förhållanden?

I Stockevik är spåren i landskapet av skärgårdsjordbruk, varvs- och snickeriverksamhet, sjöfart, fiske och turism av betydelse för upplevelsen. De består av:

- Huvudstrukturen med ljus bostadsbebyggelse underordnad kala berg kring en skyddad hamnvik.
- Hamnläget invid farleden längs kusten och landsvägen samt de två stenbryggorna.
- Den oregelbundet belägna äldre bebyggelsen med tidstypisk karaktär på berget norr om hamnen och på sluttningarna på båda sidor dalgången samt skillnaden mellan oregelbundna tomter i kuperad terräng och regelbundna tomter på plan mark.
- De öppna odlingsmarkerna strax utanför samhället med bevarade stenmurar.

De bruksmässiga värdena är viktiga för Stockevik ska förbli levande. Det är viktigt att:

- Känna trygghet och kontinuitet i miljön.
- Kunna använda byggnaderna rationellt.
- Nå sin fastighet med bil.
- Näringar anpassas till platsens förutsättningar.
- Förutsättningarna för turism och friluftsliv förstärks.

Hur kan det ske?

Olika möjligheter diskuteras i följande avsnitt.

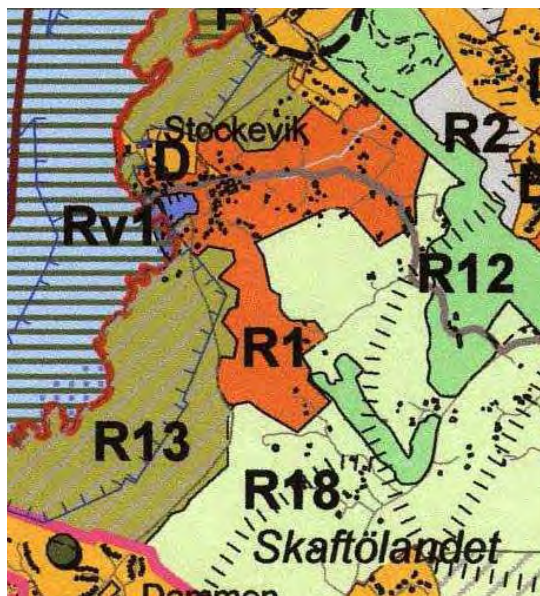
Slutsatser och rekommendationer för framtiden – steg 4

Översiktsplanering

Gällande översiktsplan från 2006

Planeringen syftar till att:

- Redovisa kommunens inställning till utvecklingen på Skaftö på kortare och längre sikt och hur avvägningen mellan bevarande och förändring av mark- och vattenområden ska ske.
- Redovisa hur mark och vattenområden ska användas, var man kan bygga ut bostäder, service, verksamheter, båtplatser etc.
- Redovisa huvudnätet för gång och cykelvägstrafik.
- Ge underlag för tillvaratagande av värdefulla kultur- och naturmiljöer genom förslag till åtgärder och skydd.

Utdrag ur översiktsplanen för Skaftö 2009

Stockevik behandlas inte närmare i översiktsplanen från 1990 med undantag för reningsverket för Skaftö som ligger nära samhället.

I gällande översiktsplan nämns att Stockevik saknar allmän och kommersiell service samt att mark därför bör reserveras för kiosk eller café i anslutning till hamnen. Ett sommaröppet café hade öppnat 2010.

Kommunen anser att ytterligare hus kan tillkomma i anslutning till den nybebyggelse på 13 tomter som skett i privat regi under 2000-talet.

Kommunen är osäker om det är lämpligt med fortsatt utbyggnad av den planlagda och glesa bebyggelsen öster om samhället på båda sidor om väg 796 med nya bostadshus.

Privata exploateringsintressen finns i söder mellan samhället och Åseberget. Förutsättningen är att området detaljstuderas i ett sammanhang och att den krokiga och smala vägen rustas upp. Området kan rymma 85-135 nya bostäder.

Stockeviks båthamn är utsatt för sydvästvindar även om en kraftig pir skyddar delar av hamnen. En utbyggnad av ytterligare båthamnsplatser anses kunna ske genom att en ny pir anläggs utanför den gamla men höga kostnader gör ett sådant projekt mindre realistiskt.

Utdrag ur Sjöbodpolicyn för Lysekils kommun

Sjöbodpolicyn syftar till att ge riktlinjer för hantering av sjöbodar vid handläggning av plan-, fastighetsbildnings-, bygglovs- och tillsynsärenden.

Bakgrunden är en accelererande otillåten användning av sjöbodar och marken runt dessa till förfång för det rörliga friluftslivet och allmänhetens tillträde till stranden. Kommunen vill att sjöbodar ska användas på ursprungligt sätt för att värna om framtida tillgänglighet till mark och vatten.

Målsättningen är att förenkla besluten om sjöbodar. Stranden ska hållas fri för det rörliga friluftslivet och strandens naturvärden får inte privatiseras. Sjöboden får inte omvandlas från förråd till bostad.

I Stockevik finns endast ett fåtal sjöbodar. Vid en eventuell utbyggnad av hamnen kan det bli aktuellt med ny bodbebyggelse som då ska följa riktlinjerna i policyn.

Detaljplanering

För den äldre delen av gamla samhället finns ingen detaljplan. Bindande juridiska bestämmelser finns endast för de nytillkomna 13 tomterna på berget norr om hamnen. För övrig bebyggelse gäller endast de generella reglerna enligt plan- och bygglagen.

Detaljplaner finns däremot för fritidsbebyggelse närmare reningsverket i ett område med kommunalt vatten- och avloppsnät och god vägstandard. Några av de 13 fastigheterna bebos året runt. En ändring av planbestämmelser har aktualiserats genom att byggnadsnämnden fått ansökningar om tillbyggnader som inte kan inrymmas inom gällande bestämmelser.

Kommunens ambition är att motverka en befolkningsminskning genom en omvandling från fritids- hus till helårshus. En ändring av planbestämmelserna ger en möjlighet till större bostadsytor och därmed också till ett ökat helårsboende utan att områdets karaktär förändras i någon betydande utsträckning. Husen ligger på stora tomter med naturen inpå. Genom ändringen föreslås en högsta byggnadsyta om 130 m² för huvudbyggnad och 30 m² för garage-förråd. Den i gällande plan fastställda byggnadshöjden om 3,5 m för huvudbyggnad föreslås inte ändrad. Dock föreslås att det utöver angiven högsta byggnadshöjd får uppföras takkupor. Högsta byggnadshöjd för uthus föreslås ändrad till 3,0 m i stället för 2,7 m. I gällande plan medges en högsta takvinkel om 30°. Andra regler för utseende föreslås inte.

I en detaljplan för ett annat planområde i närheten anges att den traditionella bohusslänska hustypen med förhöjt väggliv (se illustrationer) inryms i dessa planbestämmelser. En fasadritning och sektion visas som inspirationskälla och det förhöjda väggivet förklaras.

Miljön i Stockeviks samhälle påverkas inte direkt av nybyggnadsplanerna inåt land, men det kan bli ett ökat tryck på båtplatser och service i anslutning till hamnen och på möjligheten att använda badplatsen.

Rekommendationer för Stockevik

I Stockevik finns spår av skärgårdsjordbruk, varvs- och snickeriverksamhet, sjöfart, fiske och turism. Stockevik ger utifrån havet ett enhetligt intryck, men på närmare håll är bilden splittrad eftersom bebyggelsen vuxit fram i olika perioder utan en styrande plan.

Samhället är inte omnämnt i kulturmiljöprogrammet och enligt översiktsplanen kan ny bebyggelse tillkomma i närheten av det befintliga samhället.

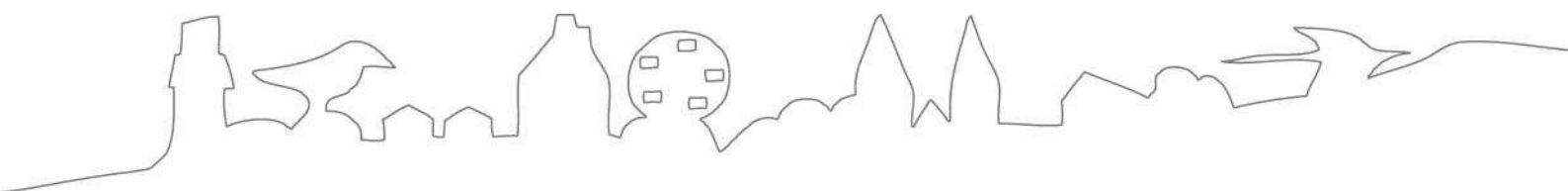
Om de återstående spåren av äldre tiders byggnade, mark- och vattenanvändning ska bestå bör ett miljöprogram upprättas för hela samhället med rekommendationer för hur ny- och ombyggnader kan ske för att tillvarata och utveckla samhällets karaktärsdrag.

Ett sådant miljöprogram bör vara en del av en fördjupning av översiktsplanen och vara tillgängligt för befintliga och nytillkomna fastighetsägare som därmed kan informeras om de kulturhistoriska värden som återstår i Stockevik.

För att tillvarata karaktärsdragen i det bohusslänska landskapet bör de omgivande bergen dominera landskapsbilden och terrängens höjdförhållanden behållas vid eventuell nyexploatering. Ny bebyggelse bör vara varierad men ändå sammanhållen i färg och materialval.

Förslag till avgränsning av område för miljöbestämmelser i Stockevik.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN